

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu.**

S u m a r u l :

Plafonul de dobânzi. — Economisti ardeleni și bănărenți până la Unire: Visarion Roman. — Membrii clerului nu pot face parte din consiliile de administrație. — Noua reglementare a exercițiului comerțului. — Decret-Lege priitor la acordarea unui nou termen debitorilor din teritoriile evacuate. — Cumințenie. — Pregătirea și meritele. — *Cronica*: † Teodor D. Păcășian. — *Bilanțe*: Banca „Iliu Mureșană”, s. a. Iliu, jud. Hunedoara. „Banca Furnica”, soc. anon. Făgăraș. „Secoreana”, casă de economii, societate pe acțiuni în Secoreiu.

Plafonul de dobânzi.

În comerțul bancar există în genere un anumit raport între etalonul dobânzilor pe cari banca le ia dela client și pe cari ea le dă clientului. Aceasta nici nu poate fi altfel, pentru că unul dintre principalele scopuri ale unei bănci este, de a canaliza capitalurile disponibile ale clienților, parte spre ramura depuneri, parte spre conturile creditoare dela conturi curente și alte compartimente, pentru ca apoi capitalurile astfel acumulate, să fie date mai departe în formă de împrumuturi. Diferența ce rezultă din dobânzile ce le dă banca după depuneri și ce le ia după împrumuturi, formează „grosso modo” beneficiul băncii. Acest beneficiu va fi deci cu atât mai mare, cu cât vom da dobânzi mai mici, și vom încasa dobânzi și comisioane mai mari. Între împrejurări normale, când jocul dintre oferta

și cererea de bani, nu era stănjinit ca în zilele noastre, de intervenția statului, puteam da la depuneri 4%, pentru ca să luăm la împrumuturi 8%. Acesta era un raport normal și toată lumea era mulțumită.

Vremile de criză prin cari a trecut economia noastră națională dela războiul mondial încoace, până în zilele noastre, au adus unele modificări în acest raport. În periodul de inflație, chiar și la bănci serioase, dobânda la depuneri o vedem urecată la 8% iar la împrumuturi la 16%. Unele bănci mai puțin scrupuloase, urecă aceste dobânzi la procente și mai mari. După principiile clasice ale economiei naționale, și după normele jocului liber, și dobânzile sunt supuse legii despre ofertă și cerere. Va să zică dacă să oferă capitaluri abundente, atunci dobânzile ar trebui să scadă, și vice-versa. Cu toate acestea, am experiat cu toții, că pe vremea inflației, cu toate că se ofereau capitaluri mari, dobânzile totuși au rămas la un nivel înalt. Împrejurarea aceasta a fost folosită de unele bănci de speculă, pentru expansiunea lor, înființând sucursale unde numai puteau. Procedeu era foarte simplu. Centrul trimitea în orașul respectiv un funcționar mai abil, care era încredințat cu înjghebarea sucursalei. El închiria un birou potrivit și a doua zi citeam în ziarele locale tipărit cu litere grase, un anunț, că banca cutare a înființat o sucursală și oferă deponenților

o dobândă ademenitoare. Persoane cari aveau bani disponibili, să grăbeau să-și depună banii, atrași de „rentabilitatea” cea mare. Astfel, fără de nicio investiție din partea Centralei, sucursala aduna depuneri, și începea să dea împrumuturi cu dobânzi uzurare. Afacerea era pusă pe picioare. Nimeni nu se sinchisea, că dobânzile acestea erau extrem de apăsătoare pentru totalitatea economiei naționale.

De sigur, aceste ecrescențe nesănătoase pe corpul economiei noastre, erau prea bătătoare la ochi, pentru ca guvernul țării să nu le observe, și să nu încerce a le stârpi. Am căzut însă în alt extrem. Guvernele au încercat a reglementa dobânda nu pe baza unui control serios al producției țării și a circulației bunurilor, ci pe baze mai mult utilitare, protejând alte activități economice în detrimentul ramurei bancare. De bună seamă, că o comparație cu etalonul de dobânzi din țările occidentale, asemenea a contribuit la o comprimare a etalonului la noi. Însă o comparație cu acele țări, la noi nu poate avea loc, fiindcă acolo de fapt capitalurile sunt așa de abundente, încât banii particularilor nu pot face concurență băncilor.

La noi de multă vreme a fost fixată dobânda la $7\frac{1}{2}\%$ și în timpul din urmă la 7% . Aceasta ar fi dobânda maximală pe care cineva o poate pretinde. Băncile, ușor controlabile, în urma contabilității lor, de sigur că nu pot trece peste acest etalon. Ele sunt silite în schimb să reducă procentul în compartimentul depunerilor și conturilor creditoare, unde pot da o dobândă brută de cel mult 3% . Situația aceasta a dat însă roade neașteptate, fiindcă, dacă băncile sunt ținute a respecta plafonul stabilit, particularul nu poate fi controlat și constrâns la aceasta.

Dacă omul privat din occident e constrâns de împrejurările generale economice de acolo, să nu poată lua mai mult de $4-5\%$ dela debitor, împrejurările dela noi îi dau mână liberă, dar nu numai atât, cămătăria particulară e de-a-dreptul încurajată în urma legiferării bancare dela noi. Aceasta e urmarea firească a fixării plafonului de dobânzi.

Este știut că persoanele cari au bani disponibili, încearcă să-i plaseze cât mai

rentabil. Dacă banca le oferă dobânzi favorabile, atunci capitalurile să îndreaptă în cantități mari spre ghișeele sale. În caz contrar, capitalistul preia însuși rolul băncii de mijlocitor al creditului, și să îndeletnicește el însuși cu împrumuturi, la cari poate percepe cel puțin atâta dobândă ca banca. Iată deci, că diferența de 4% dintre 3% ce ar primi dela bancă după depuneri, și 7% ce ar încasa banca dela împrumuturi, trece în favorul său, făcând concurență băncii. Plafonul de dobânzi deci nu mai îndrumază capitalurile spre bancă, ci le difuzează de-a-dreptul spre întreprinderi comerciale și industriale, favorizând însă indirect uzura, de oarece particularul de obicei nu să mulțumește cu dobânda bancară, ci cere mai mult. De altă parte cămătărarul riscă mai mult, de oarece pierderea lui e o pierdere directă, pe când banca, dacă și are pierderi, pe lângă o gestiune câtuși decât prudentă, le poate acoperi din câștigurile din altă parte. Poate că la legiferarea plafonului de dobânzi să fi fost dător de măsură și difuzarea aceasta directă a capitalurilor, cu ocuirea băncilor, acestor rezervoari naturale ale creditului. Procedând în felul acesta, legiuitorul constrânge și băncile noastre din Transilvania să părăsească principiile sănătoase ce le-au călăuzit până acuma, anume de a se ocupa numai cu afaceri strict bancare, și să pășească pe terenul labil al întreprinderilor comerciale și industriale. Labil mai cu seamă în zilele noastre de neîncredere și nesiguranță generală.

Situația aceasta nouă, implică primejdii mari pentru bănci, fiindcă le face să devieze dela unul din principiile lor de bază, adică păstrarea intactă a intereselor deponenților, prin o plasare cât mai sigură a banilor agonisiți de multe ori cu multă trudă. Aceasta se putea face până acuma în mod cu mult mai eficient prin eliminarea participării directe la întreprinderi, și punerea întreprinzătorului, drept tampon de riscuri între deponent și între bancă, acordându-i împrumuturi limitate de regulamentele și statutele băncii. Sistemul acesta necesita capitaluri mai mici pe lângă siguranța mai mare a plasamentului, și salvagarda intereselor deponentului până la limitele extreme ale posibilității.

Un alt motiv pentru bănci, de a căuta alte căi de câștig, este și rentabilitatea minimă ce le oferă între împrejurările actuale, afacerile strict bancare. Diferența de 4% dintre dobânzile date (3%) și dobânzile luate (7%) nu mai este suficientă pentru a asigura acționarului o rentabilitate modică, deoarece este absorbită în partea cea mai mare de regie.

Structura noastră economică s'a schimbat radical în ultimele două decenii. Schimbarea aceasta e caracterizată prin urcarea continuă a prețurilor, adică scumpirea generală a traiului. Regia băncilor a fost împovărată prin aceasta în mod excesiv. În locul salariilor mici ca cifră, dar potrivite situației pieței de acum două decenii, băncile au trebuit să țină seamă de scumpirea pieței, majorând din când în când salariile, pentru ca funcționăria bancară, odinioară elita intelectualilor români din Transilvania, să poată trăi la nivelul material și cultural inerent misiunii și poziției sale sociale. Majorările aceste, deși izvorite dintr'un simț social dezvoltat al conducătorilor băncilor noastre, nu acopere nici pe departe majorarea prețurilor, așa că ne putem aștepta la o grevare și mai mare a regiei băncilor noastre, ne mai vorbind de perspectivele fiscale din ce în ce mai întunecate.

Dar tratamentul de comprimare al băncilor nu e justificat nici din alt punct de vedere. Regimul autarhic a sprijinit în mod larg în special industria, așa încât i s'a creat acestui ram de activitate o situație privilegiată în sistemul nostru economic. Ea a profitat mai mult și de comprimarea dobânzilor. Nu se poate nega că datorită acestor împrejurări, industria a luat un avânt mare, și azi fabricăm acasă la noi o mulțime de articole pe cari mai înainte le importam din străinătate. Dacă privim însă situația industriei prin prisma principiului „folosul obștei să treacă înaintea folosului individual“, care a fost adoptat și la noi de mișcarea legionară, atunci avem un aspect puțin mulțumitor. Căci care e folosul obștei de pe urma sprijinului dat industriei de către stat, adică de obște? Ar trebui să fie o producție abundentă și ușor accesibilă populației. Dar așa cum e, este monopolul unui număr restrâns de firme

din fiecare branșă, care își vinde produsele cu prețuri exorbitant de mari. S'a asigurat astfel industriei (și și comerțului) un câștig normal de 20—25% și mai mult. În zilele noastre, față de iulie 1940 prețurile au săltat cu 100—300%. Cine mai poate spune, că între astfel de împrejurări plafonul de 7% al băncilor este just? Pe ce drept poate industria și comerțul beneficia de pe banii primiți dela bancă cu 7%, de câștiguri reprezentând un multiplu al acestui procent? Micul capitalist (căci în Transilvania românească numai de aceștia poate fi vorba) care și-a plasat economiile în acțiunile băncilor noastre, să nu aibe dreptul la un tratament egal cu industriașul și comerciantul de obicei de origină etnică străină? Putem zice că e o nedreptate socială, pe care guvernul care a pus în programul său binele obștei, nu a unei clase privilegiate, e dator a o remedia cu posibilă grabire.

E. VANCU.

University Library Cluj
Economiști ardeleni și bănățeni până la Unire.

Visarion Roman.

„Glorie Ție dascăle, care cel dintâi ai aprins scântea economică pentru emanciparea economică a neamului Tău“.

N. Petra-Petrescu

(Urmare.)

Pentru a nu alarma pe Barișiu, om de sigur cu mai puțină pregătire de ordin financiar, el îi destăinuiește și planul prin care s'ar putea realiza noua bancă din București: „Totul ce se cere la început, sunt numele a 5-6 bărbați de vază și de trecere, care să facă comitetul fundatorilor. Sacrificii de bani nu se cer, totul se va face neforțat, de sine însuși. Pe lângă o înțeleaptă procedură, publicul bucureștean și din toate părțile României va subscrie capitalul în timp scurt. Ce să vă mai înșir multe? Dacă în împrejurările noastre foarte grele de aici, mi-a succes cu concursul câtorva bărbați cu renume a vedea subscris capitalul de 300 mii fl. și vărsat în timp relativ scurt și dacă institutul „Albina“ a făcut progresele văzute, cu cât mai mult și mai ușor și mai bine se va putea executa asemenea întreprindere în București.“¹⁾ Proiectul acesta însă ca și acel de a înființa la București o filială a

¹⁾ Soc. de mâine.

băncii Albina, nu s'a putut realiza, filiala înființându-se la Brașov, cu data de 1 August 1882.)

IV.

Extrem de activ în domeniul cultural și economic, Visarion Roman a ținut să îmbrățișeze în politică direcția *pasivistă*.

Intru cât cu această direcție ne vom mai întâlni și în viitoarele noastre capitole despre Partenie Cosma, Ion Mișu, Emanuil Ungureanu și alți economiști de seamă, ținem să reamintim în acest loc, fie și numai prin câteva cuvinte, care erau temeiurile politice ale acestei faimoase pasivități, care au fost formele ei de rezistență și de manifestare. O facem aceasta aici cu atât mai mult cu cât Visarion Roman a fost unul dintre teoreticienii și susținătorii acestei politici, ale cărei baze s'au stabilit prin conferința națională ținută la Miercurea în zilele de 7 și 8 Martie 1869.

Dualismul austro-ungar, proclamat la 1867, a produs o mare decepție în rândurile Românilor din Transilvania și Banat. De unde până atunci și mai ales în urma revoluției dela 1848, revoluție în care Românii apăraseră stăpânirea și drepturile Habsburgilor, privirile lor se îndreptau exclusiv spre Viena, spre „drăguțul“ de Împărat dela care Șaguna izbutise să obțină totuși unele reparații naționale, destul de însemnate de altfel, mai ales între anii 1848-1867, prin proclamarea dualismului și a uniunii Transilvaniei cu Ungaria — uniune combătută la 1848 cu armele — ei se vedeau aruncați pradă ideii de stat național maghiar.

Această idee, în proporțiile voite de Unguri, nu se putea realiza însă decât prin strivirea celorlalte naționalități conlocuitoare și în primul rând a naționalității române, dominantă în Transilvania. Proclamându-se dualismul — împotriva căruia Românii luptaseră în totdeauna, — pe care Francisc Iosif I. îl accepta ignorând întreaga istorie transilvană, ei se vedeau trădați și abandonați de acela pentru care știuseră de atâtea ori să moară până atunci.

Nevoind însă să recunoască noua stare de lucruri, profund jicnitoare și vătămătoare pentru interesele și aspirațiile lor naționale și neavând altă posibilitate de luptă, — revoluțiile din 1784 și 1848 arătasera în deajuns inutilitatea sacrificiilor de sânge — ei nu recunoscă dualismul, declarându-se *pasivi* față de viața politică a statului maghiar, refuzând să intre în Parlamentul

¹⁾ În articolul comemorativ publicat în *Gazeta Ilustrată*, d-l Petre Petrinca afirmă că Visarion Roman ar fi fost chemat în 1870 la București de către Ion C. Brătianu și că ar fi colaborat la înființarea primelor institute economice din România, printre care și societatea de asigurări *Dacia*. Rugat să rămână definitiv la București, Visarion Roman a refuzat întorcându-se din nou la Sibiu. Aceleași afirmații se află și în articolul apărut în Nr. 143 din *Universul* (1933).

D-l N. N. Petra, op. cit. pag. 9 crede însă că acestea afirmații, nu pot fi considerate ca adevărate intru cât nu se sprijină pe nicio mărturie temeinică.

dela Buda-Pesta. Prin această pasivitate ei credeau că vor constrânge atât guvernul maghiar cât și pe monarhul dela Viena, pentru a reveni asupra actului dela 1867, respectând vechea autonomie a Transilvaniei.

Îmbrățișând această atitudine, care în fond nu era altceva decât continuarea, cu mijloace pasive, a revoluției dela 1848, Românii își revizuiră și ierarhia politică a organismului lor național, dominată până atunci de „preoții cu crucea în frunte“, printre care Șaguna jucase un rol excepțional, el fiind și acuma cel care preconiza acceptarea noii situații politice.

Neacceptând dualismul și menționându-și această atitudine în primul rând pe temeuri istorice și juridice, odată cu proclamarea pasivității se înscăunează la conducerea politică o nouă categorie de fruntași, reprezentanții spiritului juridic, advocații, care prin *Vicentiu Babeș*, *Ioan Rațu*, *Gheorghe Pop de Băsești* și *Iuliu Maniu* vor conduce destinele Transilvaniei românești până la 1 Decembrie 1918.

Pe linia acestui pasivism s'a desfășurat întreagă activitatea politică a lui Visarion Roman. În numele pasivismului îl întâlnim la conferința dela Miercurea, în 1869, convocată de *Elie Măcelariu*, ale cărei debateri, după însemnările stenografice, le publică el în 1870¹⁾ în calitate de secretar, alături de Aron Densușianu.

El n'a fost însă numai unul din secretarii acestei conferințe, în care înființându-se partidul național român „în semn de protest și de apel către opinia publică și dreptatea lui Dumnezeu, Românii se determinară, până la alte împrejurări, pentru politica de pasivitate, adică de a nu alege deputați în dieta din Pesta“,²⁾ ci și unul din oratorii ei și sfătuitoarii ei. Iată ce aflăm în *Cartea de Aur* a bătrânului T. V. Păcățeanu asupra acestei chestiuni: „*Întâitul instinuat la cuvânt pentru obiectul din desbatere, de Visarion Roman, dovedeste prin argumente tari și numeroase, că Românii din Transilvania trebuie să stea neclintiti pe lângă cunoscutul lor program național și propune, ca față de dieta pestană, și anume, cu alegerile viitoare pentru aceea, conferința să se declare pentru o pasivitate absolută*“³⁾ În această acțiune el a fost susținut și de către *Ion Rațu*, *Axente Sever*, *I. M. Moldovanu*, *Aron Densușianu* etc. Aceiași politică o va preconiza și apăra directorul băncii *Albina* și la conferințele naționale din 1872, 1875, 1878, 1881 și 1884.

În tot acest timp al a făcut parte din comitetele conducătoare, desfășurând o vie activitate politică,⁴⁾ și devenind absolut indispensabil pentru lucrările partidului, astfel încât moartea sa a fost pentru comitetul ales în 1884 „o lovitură din cele mai greu simțite ce căzu asupra noastră“ cum afirmă în raportul prezentat

¹⁾ *Buda-Pesta 1870. Tipografia Em. Bartalis, 162 pagini.*

²⁾ Op. cit., pag. 3

³⁾ Vol. V, pag. 64.

⁴⁾ Amănunte vezi în *T. V. Păcățeanu*, vol. V, VI și VII.

conferinței din 1887 Coriolan Brediceanu „moartea acestui membru — bărbat de activitate rară, de o energie și perseverență a cărei asemeni puțini oameni sunt dedați a desvolta — producând perturbațiune momentană în afacerile comitetului, încât încercarea de a-l întruni în Iunie 1884 rămâne fără rezultat“.¹⁾

În pregătirea lucrărilor și convocarea conferinței naționale din 1881, cea mai importantă dintre toate, și asupra căreia vom insista în legătură cu activitatea politică a lui Partenie Cosma, el a avut un rol deosebit de însemnat, conferința aceasta hotărându-se în consfătuirea restrânsă ce s'a ținut în 1880 (9 August) la Turda și la care nu au participat decât șase persoane: *Jacob Bologa, Gh. Barițiu, Partenie Cosma, Gh. Pop de Băsești, Visarion Roman și Ioan Rațu* în casa căruia s'a ținut consfătuirea.

În 1884, împreună cu *Gh. Barițiu, I. St. Șuluțiu și Anania Trombitas*, în urma agitațiilor ungurești dela Cluj, când românii au fost batjocoriți cu epitetul de opincari, a luat inițiativa de a întemeia o societate culturală și națională, intitulată demonstrativ „*Opinca română*“. Scopul acestei societăți, a cărei funcționare guvernul maghiar, după cum era de așteptat, nu a încuviințat-o, era de a cultiva limba și literatura națională, muzica, dansurile, sărbătorile, portul național și alte datini și obiceiuri naționale române.²⁾

Desigur pasivitatea aceasta a fost o eroare politică, așa după cum își va da seama generația dela 1905, susținătoarea activismului, însă nici activitatea acesteia n'a schimbat nimic din atitudinea politică a a statului maghiar, singura soluție fericită fiind aceea dela 1 Decembrie 1918: *despărțirea de Unguri și unirea tuturor Românilor*.

Eroarea aceasta nu i se poate reproșa lui Visarion Roman și nimănui altuia, ea nefiind altceva decât continuarea sub altă formă a vechiului antagonism româno-maghiar.

V

Visarion Roman a închis ochii în dimineața zilei de 11 Mai 1885.

În urma lui rămânea o mare operă românească, „un îndreptar neprețuit“³⁾ de virtute și de hărnicie, amintirea unui creator și a unui organizator de excepțională valoare. Rămânea însă și o numeroasă familie, șapte copii, pe care numai recunoștința *Albinei* a salvat-o dela o prăbușire sigură,⁴⁾ fiindcă deși director

¹⁾ Dintre aceștia doi au călcat pe urmele tatălui lor, *Cornel* († 1918) ajungând director al Stațiunii Agronomice din București, iar *Victor* († 1923) director al Centralei obștiilor și exploatărilor agricole.

de bancă peste un deceniu, Visarion Roman a murit sărac, mai sărac de cum era la începutul carierii sale.⁴⁾

¹⁾ Vol VII, pag. 327.

²⁾ *Gazeta Transilvaniei* 1884, Nr. 99.

³⁾ I. Budu.

⁴⁾ Goldiș, pag. 113.

Sfârșitul acesta, atunci când prin mâinile sale au trecut milioane, dă vieții lui Visarion Roman un preț nou, prețul cinstei neprihănite, care, alături de spiritul de creație și de sacrificiu, caracterizează atât de precis personalitatea fostului învățător dela Rășinari.

(Urmare și Sfârșit)

VASILE NEȚEA.

Membrii clerului nu pot face parte din Consiliul de administrație.

Având în vedere că Sfintele Canoane ale Bisericii opresc pe clerici de a lua asupra lor purtări de grije lumească, ori îndeletnicirea cu treburi neguțăto-rești, dâșii având menirea să se consacre întru totul chestiunilor pur spirituale, culturale, caritabile și administrative bisericesti;

Având în vedere că unii clerici, abătându-se dela înalta lor misiune pastorală națională, își consacră o bună parte din activitate în afara altarului, înregimentându-se în organizațiuni sau mișcări politice, făcând parte din organele de conducere ale unor societăți comerciale, încheind personal sau prin persoane inter-puse diferite afaceri cu caracter patrimonial;

Văzând dispozițiunile art. 14 din codul funcționarilor publici și art. 2 din decretul-lege Nr. 314 din 15 Februarie 1941, referitor la interzicerea oricărei acțiuni politice;

Pe temeiul art. 1 din legea pentru organizarea Ministerului Cultelor și Artelor.

DECIDEM:

Art. I. Se interzice cu desăvârșire membrilor clerului de orice confesiune, categorie și grad, de a se înscrie, a adera sau a activa în orice partid sau organizație politică, ori a participa la mișcările și manifestațiile politice de orice fel.

Ei pot activa în societățile național-culturale sau de asistență socială, recunoscute ca atare, potrivit legii persoanelor juridice, dar nu pot exercita nicio delegațiune cu caracter bănesc.

Art. II. Se interzice în mod absolut membrilor clerului să participe ca membri în consiliul de administrație, comitet de direcție, directori sau casieri, la conducerea societăților civile și comerciale, societăților cooperative, băncilor populare și obștiilor și să întreprindă direct sau prin persoane inter-puse, orice fel de afaceri producătoare de câștig, ca: exploatări de fonduri de comerț, exploatări de păduri și vânzări de lemne, exploatări de mașini agricole, cazane de distilat alcool și alte asemenea.

Clericii pot participa la conducerea și în administrația cooperativelor și băncilor populare de ajutor mutual ale Clerului sau în instituțiuni cu caracter bisericesc, iar acei cari sunt și în învățământ, pot face parte din organele de conducere și administrație ale

cooperativelor sau băncilor populare de ajutor mutual ale Corpului didactic, toți aceștia având aprobarea anticipată și individuală din partea chiriașului respectiv și a ministerului.

Art. III. Clericii intrând în prevederile articolelor de mai sus, se vor conforma prezentei deciziuni în termen de 8 zile dela publicarea ei.

Art. IV. Conducătorii administrativi și spirituali ai eparhiilor sunt datori să supravegheze de aproape activitatea clericilor din eparhiile lor și să comunice ministerului orice abateri dela dispozițiunile prezentei deciziuni.

Autoritățile administrative și polițienești sunt de asemenea datoare să semnaleze ministerului abaterile constatate. Aceiași îndatorire incumbă și organelor de control și inspecție a cooperativelor.

Art. V. Toate dispozițiunile anterioare contrare prevederilor deciziunii de față se anulează.

Art. VI. D-l director al cultelor este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentei deciziuni.

Ministerul instrucției, educației cultelor și artelor,
General RADU ROSETTI

Noua reglementare a exercițiului comerțului.

Monitorul Oficial Nr. 46 din 24 Februarie publică următorul decret-lege al ministerului economiei naționale:

Art. 1. — Nimeni nu va putea începe exercițiul unui comerț decât după obținerea autorizațiunii prevăzută de această lege.

Inmatricularea în registrul comerțului este subordonată prezentării autorizațiunii prevăzute de alintatul precedent.

Autorizațiunea este necesară și pentru modificarea ulterioară a obiectului comerțului, mutarea sediului dintr-o localitate într'alta, deschiderea de sucursale și agenții cum și pentru majorarea capitalului societăților anonime, pe acțiuni, în comandită pe acțiuni și cu răspundere limitată.

Autorizarea de a practica comerțul

Art. 2. — Autorizarea de a exercita un comerț individual nu se poate acorda decât celorora ce îndeplinesc următoarele condițiuni:

2. Au o practică de unul până la 5 ani în specialitatea în care vor să exercite comerțul, în raport cu studiile ce posedă. Drept practică va putea fi socotit timpul servit ca reprezentant, comisionar, funcționar comercial sau practicant propriu zis.

3. Să nu fi fost definitiv condamnat pentru:

a) Crime;

b) Delictele de furt, tâlhărie, contrabandă, înșelăctune, fals de orice natură, întrebuințare de fals, mărturie mincinoasă, jurământ fals, abuz de încredere, falsificare de monede, falsificare de titluri de credit publice sau mărci, bancruță frauduloasă, fraudarea creditorilor;

c) Infracțiunile contra liniștei publice, pedepsite fie de codul penal, fie de legi speciale.

Art. 3. — Sunt scutiți de condițiunile de studii și de practică cerute de articolul 2:

1. Părinții, soția și copiii comerciantului decedat, dacă continuă comerțul defunctului.

2. Persoanele care vor să exercite un comerț ce nu depășește limitele unicului trafic stabil.

3. Acel care vor obține dela Camera de Comerț și de Industrie respectivă dispensă motivată din care să rezulte că cel ce solicită dreptul de a exercita un comerț posedă aptitudinile și suficientă pregătire pentru a deveni un bun comerciant.

Art. 4. — Condițiunile din articolul 2 vor trebui să fie îndeplinite și de:

1. Prepușii și procuriștii întreprinderilor individuale sau societăților comerciale.

2. Conducătorii sucursalelor sau agențiilor.

3. Asociații și administratorii societăților în nume colectiv, în comandită simplă sau cu răspundere limitată.

4. Directorii societăților anonime pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni și administratorii cari au și dreptul de a reprezenta societatea.

5. Cesonarii, cumpărătorii sau dobânditorii cu orice titlu a unui fond de comerț.

Condițiunile prevăzute de articolul 2, punctele 1 și 3, vor fi îndeplinite și de membrii fondatorilor, cât și de administratorii societăților anonime, pe acțiuni sau în comandită pe acțiuni.

Obținerea autorizației

Art. 5. — Cererea pentru obținerea autorizațiunii de a face un comerț individual se va adresa Camerilor de Comerț și de Industrie în circumscripțiunea căreia urmează a se exercita comerțul și va cuprinde:

1. Numele, prenumele, cetățenia și originea etnică a petiționarului.

2. Data și locul nașterii.

3. Obiectul comerțului.

4. Sediul, sucursalele și agențiile unde urmează să se exercite comerțul.

La cerere se vor alătura:

1. Extractul legalizat al actului de naștere.

2. Un act doveditor al cetățeniei române.

3. Un certificat după cazierul judiciar, prevăzut de codul de procedură penală.

4. Dovada studiilor făcute și practicei în comerț sau a dispensei obținute.

Art. 6. — Președintele Camerei de Comerț și de Industrie, primind cererea împreună cu toate actele, va fixa un termen, la care va putea cita pe petiționar, dacă o socotește necesar, prin scrisoare recomandată cu retur recipisă.

Comitetul de direcție al Camerei, verificând îndeplinirea condițiilor legale și apreciind oportunitatea și utilitatea întreprinderii în ramura de comerț respectivă, pregătirea profesională și moralitatea petiționarului, se va pronunța printr-o hotărâre motivată, cu respectarea normelor prescripse de Ministerul Economiei Naționale.

În caz de respingerea cererii, bazată pe considerațiuni de oportunitate și utilitate, hotărârea se poate da nemotivată.

Hotărârea va fi comunicată petiționarului prin scrisoare recomandată cu retur recipisă.

Ea va putea fi atacată de petiționar, pe cale de contestație la Ministerul Economiei Naționale, în termen de 15 zile libere de la primirea comunicării, care este socotită primită de petiționar, în termen de două zile de la data expedierii acesteia prin poștă, de către Camera.

Contestația va fi depusă la Camera de Comerț și de Industrie, care va înainta de urgență Ministerului Economiei Naționale.

Ministerul va soluționa contestația cu urgență și precădere.

Condițiuni pentru supușii străini

Art. 7. — Pentru supușii străini autorizarea Camerei de Comerț și de Industrie se înlocuiește cu autorizarea Ministerului Economiei Naționale, dată în baza avizului Camerei de Comerț și de Industrie respectivă.

Cererea pentru obținerea autorizării de a face comerț va fi însoțită de toate actele și datele prevăzute în articolul 5, la care se vor adăuga:

1. Un memoriu amănunțit asupra activității solicitantului, precum și asupra comerțului ce vrea să exercite.

2. Biletul de liberă petrecere.

Livretul de exercitarea profesiei pe cont propriu se va elibera de Ministerul Muncii, după obținerea autorizării de exercitarea comerțului.

Inscrierea în registrul comerțului se va face pe baza autorizării Ministerului Economiei Naționale și a livretului de exercitarea profesiei.

Sunt asimilați supușilor străini toți acei care nu pot dovedi cetățenia română.

Comerțul sub formă de societăți

Art. 8. — Cererea pentru obținerea autorizării de a face comerț sub forma unei soc.

în nume colectiv sau în comandită simplă, se va adresa Camerei de comerț și de industrie în circumscripția căreia își va stabili societatea sediul principal și va cuprinde:

1. Numele și pronumele, cetățenia și originea etnică a asociaților.

2. Data și locul nașterii fiecărui asociat.

3. Obiectul comerțului.

4. Sediul, sucursalele și agențiile unde urmează să se exercite comerțul.

5. Firma ce se va întrebuiși.

La cerere se vor alătura, pentru fiecare asociat cu răspundere nelimitată actele arătate de articolul 5 alineatul 2.

Dispozițiunile articolului 6 se vor aplica și în cazul de față.

Art. 9. — Hotărârea Camerei de Comerț și Industrie precum și a Ministerului Economiei Naționale pentru autorizarea exercitării unui comerț individual sau social, nu constituie autoritate de lucru judecat, pentru exercițiul unui anume comerț, în ceea ce privește condițiile speciale cerute de legile în vigoare la înmatricularea în registrul comerțului.

Art. 10. — Autorizațiunea de funcționare pentru societățile anonime pe acțiuni, în comandită pe acțiuni și cu răspundere limitată, se dă de tribunal, în conformitate cu normele codului comercial și numai pe baza avizului conform Ministerului Economiei Naționale.

Președintele tribunalului, primind cererea pentru autorizarea de funcționare a societății, va cere avizul Ministerului Economiei Naționale, prin mijlocirea Camerei de Comerț și de Industrie în circumscripția căreia societatea își va stabili sediul principal, în ce privește oportunitatea și utilitatea societății, suficiența capitalului față de scopul urmărit, moralitatea fondatorilor și administratorilor. Avizul privind utilitatea întreprinderii, se poate da nominaliv.

Camera de Comerț și de Industrie va înainta Ministerului dosarul primit de la tribunal, însoțit de un raport amănunțit asupra tuturor datelor necesare pentru acordarea avizului.

Avizul Ministerului Economiei Naționale înlocuiește avizul Camerei de Comerț și de Industrie cerut de codul comercial.

Ministerul Economiei Naționale va putea cere fondatorilor lămuriri verbale sau scrise asupra societății în constituire.

Art. 11. — Fondatorii societăților anonime, pe acțiuni, în comandită pe acțiuni și cu răspundere limitată, vor putea mai înainte de a autentifica actele constitutive și statutele, să ceară Ministerului Economiei Naționale să se pronunțe, în principiu, asupra utilității și suficienței capita-

lulul față de scopul urmărit, alăturând în acest scop proiectul actului constitutiv și al statutelor și arătând numele fondatorilor.

Verificarea îndeplinirii condițiilor

Art. 12. — Condițiile arătate în articolul 2, punctul 3, vor trebui îndeplinite de către titularul comerțului ca și de persoanele arătate în articolul 4, în tot cursul exercițiului comerțului, sub sancțiunea retragerii autorizațiunii prevăzută de această lege, pentru cei ce exercită un comerț individual, și sub sancțiunile prevăzute de articolul 17 din această lege, pentru toate celelalte persoane enumerate în articolul 4.

Verificarea îndeplinirii acestor condițiuni de către persoanele arătate în art. 4, în cursul exercițiului comerțului, se va face oricând de organele Camerei de Comerț și de Industrie și de către Oficiul registrului comerțului respectiv, cu ocazul soluționării cererilor de mențiuni privitoare la aceste persoane.

Retragerea autorizării se va face printr-o hotărâre a Camerei de Comerț și Industrie care a dat autorizația de funcționare, pronunțată în urma citării celui interesat.

Hotărârea de retragere a autorizațiunii va putea fi atacată pe cale de contestație la Ministerul Economiei Naționale, în condițiile articolului 6.

Contestația va fi depusă la Camera de Comerț și de Industrie, care o va înainta de urgență Ministerului Economiei Naționale.

Dacă hotărârea de retragerea autorizațiunii dată de Camera de Comerț n'a fost contestată de petiționar în termenul legal, sau dacă făcându-se contestațiune la Ministerul Economiei Naționale, aceasta a rămas definitivă, se va aduce la cunoștința Oficiului registrului comerțului, de îndată, în vederea radierii firmei.

Modificarea obiectului comerțului

Art. 13. — Cererea pentru autorizarea modificării obiectului comerțului, mutarea sediului dintr-o localitate în alta și deschiderea de sucursale și agenții, în cazul exercițiului unui comerț individual sau sub forma unei societăți în nume colectiv, ori în comandită simplă, se va adresa Camerei de Comerț și de Industrie respective și se va soluționa după aceeași procedură ca și cererea pentru autorizarea de a face comerț.

Art. 14. — Pentru societățile anonime pe acțiuni, în comandită, pe acțiuni și cu răspundere limitată, autorizația de mutarea sediului dintr-o localitate în alta și de deschidere de sucursale și agenții, se dă de Ministerul Economiei Naționale, pe baza avizului Camerei de Comerț și de Industrie respective.

În cazul schimbării obiectului comerțului, a majorării capitalului și a oricăror modificări, pentru care potrivit legilor comerciale, e necesară autorizația tribunalului, se vor aplica dispozițiile art. 10.

Art. 15. — Comercianții și societățile comerciale sunt obligate a menționa în mod vizibil pe tabloul de reclamă, facturi scrisori, note de comandă, tarifuluri, prospecte și orice publicațiuni întrebunțate în comerț, pe lângă celelalte mențiuni prescise de lege și numărul de ordine sub care sunt înscrși în registrul comerțului.

Sancțiuni pentru practica neregulată a comerțului

Art. 16. — Se pedepsește cu amendă dela 10 mil până la Lei 100 000 și cu închisoare corecțională dela 6 luni la un an:

1. Acel care vor exercita un comerț, fără obținerea autorizațiunii de funcționare, prevăzută de această lege sau îl vor exercita prin persoane interpușe.

2. Acel care vor obține autorizațiunea respectivă pe numele altor persoane.

3. Comercianții, persoane fizice, conducătorii și administratorii societăților comerciale, care vor exercita alt comerț, decât acel pentru care s'a obținut autorizațiunea, vor muta sediul comercial dintr-o localitate în alta, vor deschide sucursale și agenții, vor majora capitalul social, fără autorizația prevăzută de această lege.

4. Persoanele arătate în art. 4, care vor funcționa într-o întreprindere fără să fi îndeplinit condițiunile arătate în prezenta lege.

5. Acel care se vor dovedi că pentru obținerea autorizațiunii au ascuns unele împrejurări cunoscute de el, de natură să ducă la respingerea autorizațiunii.

Art. 17. — Se pedepsește cu amendă dela 10 000 până la Lei 50.000, precum și cu închisoare corecțională dela 3 luni la un an, comercianții persoane fizice ca și persoanele arătate în art. 4, punctul 3, care în cursul exercitării comerțului vor suferi vreuna din condamnările prevăzute de art. 2, punctul 3, și vor continua totuși să exercite comerțul sau să funcționeze mai departe în oricare din calitățile arătate în art. 4.

Odată cu aplicarea sancțiunilor pentru infracțiunile prevăzute în art. 16, punctele 1, 2 și 5, instanța de judecată va ordona radieră firma comerciantului și închiderea întreprinderii, putând fixa, după apreciere, un termen de lichidare de maximum 6 luni. Aceleași măsuri se vor aplica și comercianților persoane fizice arătați în alineatul precedent.

Instanțele de judecată sunt obligate să comunique din oficiu Camerelor de Comerț și de

Industria hotărârile definitive, prin care persoanele prevăzute în primul alineat, au fost pedepsite pentru vreuna din infracțiunile cuprinse în art. 2, punctul 3.

Art. 18. — Amenda prevăzută de art. 16 și 17 va fi plătită de persoana contravenientă în mod solidar cu titularul comerțului sau cu societatea comercială, dacă aceștia vor fi cunoscuti infracțiunea comisă și o vor fi îngăduit.

Art. 19. — Se pedepsește cu amendă dela 2.500 până la Lei 25.000 acei care nu se vor conforma dispozițiilor art. 15.

Art. 20. — În caz de recidivă pedepsele prevăzute mai sus se vor îndoi, iar prin aplicarea circumstanțelor atenuante, ele nu vor putea fi scăzute sub minimum prevăzut de lege.

Art. 21. — Acțiunea penală se va pune în mișcare în fața Tribunalului în circumscripțiunea cărui se află sediul principal al comerțului, la cererea Ministerului Economiei Naționale sau a Camerei de Comerț și de Industrie respective.

Constatarea infracțiunilor.

Constatarea infracțiunilor se va face de inspectorii Ministerului Economiei Naționale și de funcționarii Camerei de Comerț și de Industrie care au primit în acest scop o delegațiune specială din partea președintelui Camerei.

Constatarea infracțiunilor se va putea face de așezări și de ofițerii de poliție judiciară, prevăzuți de codul de procedură penală, în baza unei delegațiuni speciale date de Ministerul Economiei Naționale.

Art. 22. — Se acordă un termen de 6 luni, socotit dela publicarea prezentului decret-lege în Monitorul Oficial, înăuntrul cărui toți comercianții și societățile comerciale sunt obligați să se conformeze dispozițiilor articolului 15.

Art. 23. — Pentru obținerea autorizațiunii de a exercita un comerț pentru care se cere prin legi speciale aprobarea anumitor autorități se va prezenta, în afară de actele arătate prin această lege și aprobarea autorităților respective.

Art. 24. — Dispozițiile acestei legi se aplică și comercianților și societăților comerciale existente la data publicării lui, în caz de modificare a obiectului comerțului, mutarea sediului dintr-o localitate într-alta, deschiderea de sucursale și agenții, majorarea capitalului social și respectarea dispozițiilor prevăzute în articolul 5.

Excepții admise

Nu se aplică comerțul bancar, de asigurări, comerțul ambulant și nici acelor întreprinderi sau societăți care nu au obligațiunea de a fi înmatriculate în registrul comerțului.

Dispozițiile articolului 4 se aplică comercianților și societăților comerciale existente la plata publicării prezentului decret-lege, ori de câte ori va interveni, după această dată, o schimbare a persoanelor prevăzute de acest articol.

Verificarea îndeplinirii condițiilor cerute acestor persoane se va face potrivit articolului 12.

Art. 25. — Sunt scutiți de obligațiunea de a dovedi îndeplinirea condițiilor arătate în art. 2, refugiații de origine etnică română din teritoriile evacuate care cer autorizația de a face comerț în timp de 6 luni dela publicarea în Monitorul Oficial a prezentului decret-lege.

Pentru reinmatricularea comercianților, persoane fizice sau societăți comerciale din teritoriile evacuate, se mențin dispozițiile decretului-lege Nr. 3260, publicat în Monitorul Oficial din 27 Septembrie 1940.

Art. 26. — Taxa prevăzută de articolul 4, paragraful 26, din legea timbrului, pentru autorizația de a face comerț, nu se poate percepe, decât o singură dată și numai de instituția care dă autorizația profesională prescripă de acest decret lege.

Art. 27. — Toate amenzile prevăzute de acest decret-lege se pronunță în folosul Ministerului Economiei Naționale.

Art. 28. — Se abrogă decretul lege Nr. 4309 pentru modificarea și completarea unor dispozițiuni din legea pentru înființarea unui registru al comerțului, publicat în Monitorul Oficial din 15 Decembrie 1938, decretul-lege Nr. 2774, referitor la mutarea sediului societăților comerciale și industriale, publicat în Monitorul Oficial din 17 August 1940, precum și toate dispozițiile contrarii din orice altă lege.

Decret-Lege

privitor la acordarea unui nou termen debitorilor din teritoriile evacuate, apărut în Mon. Of. Nr. 49 din 27 Februarie 1941.

Art. unic. — Termenele prevăzute de art. 1 al decretelor-legi Nr. 2402 „pentru luarea de măsuri provizorii relative la creanțele din teritoriile evacuate“, publicat în Monitorul Oficial din 17 Iulie 1940 și Nr. 3220, „privitor la luarea de măsuri provizorii relative la creanțele din teritoriul Nordului Transilvaniei evacuat“, prelungite prin decretul-lege cu Nr. 4217, publicat în Monitorul Oficial din 31 Decembrie 1940, precum și termenul prevăzut de art. 1 al decretului-lege cu Nr. 4222, „pentru luarea de măsuri provizorii relative la creanțele din teritoriul evacuat al Dobrogei de Sud, publicat în Monitorul Oficial din 31 Decembrie 1940, se prelungesc până la 1 Iunie 1941.

Cumințenie *)

vrei să-nveți?

Uită-te ce face poporul.

Știi de vorbă cu el și într'un ceas — cât ai stat de vorbă cu el — ai să te alegi cu mai multă înțelepciune — decât dacă ai fi celit volume întregi de studii filosofice. Că'n ultima analiză ce e filosofia? Nu e altceva decât modul de a-ți forma o părere despre om și despre viață. Sau cum ar zice marele Lucrețiu în poemul său „De rerum natura”. „Să căutăm ce e sufletul — care-i a minții natură”...

Poporul — care lucrează cu realități — și'n judecata lui e realist.

El știe, că dacă seamănă porumb — nu va seceră holdă de grâu.

El știe ce folosește — ce strică țarinei.

Munca lui se bazează pe fapte, și realismul îi dominează întreaga lui concepție de-a judeca lucrurile.

El știe — cum se întemeiază o gospodărie și cum trebuie cârmuită această gospodărie.

Cum zice poetul Esiod: „Caută-ți întâi locuință, apoi o femeie și o vită” — căci boul este sluga săracilor.

Țăranul nu face teorii după care să muncească, ci prinde coarnele plugului; — o realitate... In casa lui el e capul familiei: familia de el este cârmuită — astfel că putem spune, că fiecare țăran în casa lui — el guvernează.

Copiii sunt la îndemâna lui, execută poruncile și ascultă de sfaturile lui.

Nici-când guvernarea casei, a familiei și a treburilor economiei — nu va trece în mâinile copiilor, care trebuie pe lângă capul familiei — să observe și să învețe cum trebuie condusă și guvernată — cu răspundere — o căsnicie, o gospodărie.

În sat — bătrânii satului — conduc trebile obștești. Ei au experiența vieții, ei sunt depozitarii obiceiurilor, a felului de-a trata cu oamenii și cu cei mai mari și cu cei mai mici. Ei cunosc trecutul satului, ei cunosc trecutul familiilor... Ei cunosc oamenii — pe care te poți bizui, pe care nu, în sat.

Și astfel în perfectă cunoștință a lucrurilor și a oamenilor — se poate păstra liniștea și tradiția satelor.

În fruntea satelor nicidecum nu va fi ales altcineva, decât omul cumințit și omul cinstit, omul harnic și priceput. În slujbele satului vor fi aleși asemenea oameni de încredere, cu cunoștințele de care are nevoie serviciul, slujba.

Nu va fi pus păzitor de noapte — un om, care nu știe face deosebire între ce e al lui, și ce e a altuia.

Păstorirea turmei de oi nu va fi încredințată nici-când ciorângului, ci unui păcurar bătrân, care are bătute pe traistă jinte galbene cu sutele, și care cunoaște fiecare oaie după lână și după behăit.

Pregătirea și meritele.

Întâmplările dureroase din urmă au adus, din nou, în actualitatea cea mai vie, problema recrutării personalului omenesc necesar pentru mișcarea uriașului aparat de Stat, fără de care

*) Reproducem pentru ideile sănătoase pe cari le conține, articolul acesta apărut în „Tribuna Ardealului”, Cluj. (N. R.).

cele mai mari bunăvoințe și cele mai frumoase intenții nu slujesc la nimic,

Ar fi de prisos să începem a discuta, iarăși despre problema tineretului în viața socială modernă și, mai ales, despre nevoia „întineririi cadrelor”.

Tineretea prin ea însăși nu înseamnă nimic dacă-i vorba de bună și chibzută conducere, de prevedere și de înțelepciune în cele de interes obștesc. După cum vârsta matură, ca să nu spunem bătrânețea, nu înseamnă, nici ea, mare lucru când urmărim schimbări cu spirit progresist, înotri prin înlăturarea rușinii sau a proastelor năravuri, și așa mai departe.

A fi tânăr sau bătrân e o chestiune foarte relativă atârând de punctul de vedere din care e privită persoana respectivă. Sunt bătrâni totdeauna tineri prin firea lor veșnic entuziastă, gata de muncă și de înțelțive generoase, dezinteresate și nobili până la uitarea de sine când e vorba de un interes obștesc; — după cum întâlnim tineri născuți bătrâni prin scepticismul lor adânc, prin greutatea de a pricepe ceva nou, prin lenea fizică și intelectuală — și, mai ales, prin știrăciul de a-și urmări, cu un egoism sălbatic, numai propriul lor interes și nimic altceva în viața aceasta.

După asemenea scurte observații, vom spune că nu poți pune nicăieri pe cineva, la o treabă de interes obștesc, dacă acel cineva e lipsit cu desăvârșire de orice pregătire și, prin urmare, de orice urmă de merit spre a pretinde să facă treaba respectivă. Lucrurile cele mai simple din lume cer oarecare pregătire sau deprindere spre a putea fi bine îndeplinite și, apoi, pe măsură ce ele au apucat să fie făcute de cineva, o lege veșnică a progresului ne spune că spre a le îndeplini și mai bine, va trebui să avem înlocuitori cu o mult mai mare pregătire și cu o mult mai serioasă deprindere, de cât acel care le-au făcut la început.

Dar a-i înlocui pe cei care s'au deprins să le facă mulțumitor prin alții lipsiți de orice pregătire și care abia de azi înainte urmează să se deprindă, înseamnă să experimentezi bărbieria pe obrazul unui client cu piele subțire și pretențioasă. Se înțelege că dacă-i vorba de conducerea treburilor publice și de interesele țării, atunci deprinderea meseriei de bărbier va fi făcută pe socoteala și pe obrazul țării întregi.

Meritele cer pregătire, iar pregătirea cere timp, — de unde urmează că oamenii cu pregătire și cu merite se vor putea recruta în deosebi dintre cei care au jertfit ceva timp din viață și din tineretea lor spre a dobândi cunoștințele și competența necesară la gospodărirea intereselor obștet.

Meritele prin pregătirea de specialitate și meritele prin aplicarea practică a cunoștințelor căpătate, ca îndoită probă de capacitate și de vrednicie la locurile de conducere, înseamnă o îndoită jertfă de timp în dauna tinereții din partea celui ales pentru aceasta și pus la un loc de răspundere.

Îndoită condiție a pregătirii de specialitate și a statelor de servicii îndeplinite, adică a fișei personale de viață și de înfăptuiri până în clipa când cineva este chemat la un post de răspundere, — aceasta este condiția neapărată și minimală ce se cere oricui râvnește la un loc însemnat în aparatul de Stat ca și în erarhia socială a profesunilor libere.

Cine crede că se pot inventa oamenii buni oriunde și oricând numai pe temelul meritului tinereții și, mai ales, în virtutea îndrăznicii de a cere orice fără cunoașterea lungului nasului propriu, acela se înșeală pe sine și înșeală pe alții provocând cea mai grozavă zăpăceală în capete și cea mai primejdioasă anarhie în societate.

Natura singură ne învață, prin legile ei neînduplecate, că sunt rândurile, termene și grade peste care nu se poate trece și pe care e primejdios lucru să încerci a le înfrânge.

Plantele de felurite soiuri dau rod după un anumit termen, până când se împlinește ciclul de coacere la razele roditoare ale soarelui, iar animalele de toate speciile fac pul țărăștii după trecerea unor anumite termene de gestațiune. Nașterile premature din cauza accidentelor sau a turburărilor de orice fel sunt, totdeauna, primejdioase și nefericite atât pentru mamă, cât și pentru odraslă.

Când așa sunt legile naturii și ale Dumnezeui, ca și legile omenești sau sociale, copiate după rândurile firii, — cum să ne închipuim că saltul în necunoscut, în aventură și improvizatie, poate da naștere înainte de vreme, ca la avortul nefericit, la stări de lucruri mai bune pentru întreaga obște românească?

Profesorii nu mai pot învăța pe elevii lor dacă la vremea lor când au fost ei înșiși elevi n'au învățat destul de la profesori și nici n'au primit de acasă nimic în cel dintâi șapte ani ai vieții.

Din nimic nu poate ieși decât nimic.

Învățătura are regulile ei firești, care nu se pot schimba sau nesocoti după fanteziile sau capriciile cutiva.

Pregătirea și meritele cer timp îndestulător ca și coacerea boabelor de grâu, pe lanul întins sub razele soarelui.

Să dăm răgazul necesar tuturor și să nu cerem nimănui mai mult decât poate să dea.

(Din „Argus”).

N. DAȘCOVICI.

† Teodor V. Păcățian.

Știrea despre trecerea din viață a lui Teodor V. Păcățian, nestorul presei și al istoriografiei române ardelenne, ne-a venit la cunoștință — din cauza împrejurărilor — cu mare întârziere. Nu a înregistrat știrea, așa precum s'ar fi convenit între alte împrejurări, nici presa noastră din Ardeal, cu excepția câtorva organe; iar presa din capitală a păstrat adâncă tăcere asupra pierderii activului și vrednicului mănuior al condeului, care a fost publicistul Teodor V. Păcățian.

Numitul s'a stins în Clujul, azi robit, la 11 Febr. a. c., în vârstă de patriarh, de aproape 90 de ani, însoțit, în ultimul său drum pe acest pământ, numai de un număr foarte redus de rudeni și prieteni.

Născut la 1852 în comuna Ususăul bănățean (jud. Timiș), Teodor V. Păcățian și-a făcut studiile la gimnaziul din Lugoj și la liceul din Arad, după terminarea cărora a intrat un timp în administrația județeană și pe cale autodidactică a devenit stăpân pe un vast capital de cunoștințe literare, de drept și de istorie, pe care le-a pus, de vreme, în serviciul neamului său, ca publicist și scriitor.

Multilateralitatea preocupărilor sale publicistice, în curs de 6 decenii de gazetărie ne-o arată, bogata listă a scrierilor și publicațiilor sale, de mai jos, care nu are pretenția de a fi completă.

A redactat în Timișoara ziarul „Timișana”, mai târziu „Gazeta Poporului”. A scris la 1895 un studiu despre „Catastru și modul introducerii sale în România”. La 1882 a dat publicității un volum de poezii: „Flori de toamnă”. La 1898 „Lupta pentru drept” și „Scopul în drept”, ambele după Ihering. La 1899 „Libertatea” după John Stuart Mill și „Principiile politice” după Holtzendorf. La 1900: „Judecătorii cu jurați”; „Istoria politiceii”; după Polock; „Buna chiver-niseală” și „Sâmbăta morților” dramă din popor, după Raupach. A publicat și cărți de evanghelizare ca „Armele preotului în secolul al XX-lea” de Bonomeli; „Calea spre Dumnezeu” și „Evanghelia ca bază a vieții” de Petrov. În organul oficial al „Astrei”, Sibiu, „Transilvania”, răposatul a publicat, între altele, două articole interesante de cuprins istoric: „Două alegeri de Mitropolii” în Nr. 7 și 8/929 și „Constituțiile octroate Austriei” în Nr. 10/928.

În afară de foaia pentru popor „Timișana”, T. V. Păcățian, a mai funcționat ca colaborator ori șef-redactor la „Dreptatea” lui Dr. Valeriu Braniste în Timișoara; apoi până la 1901 la „Tribuna” din Sibiu, organul oficial al Partidului Național Român, și de la 1902 la „Telegraful Român”, Sibiu, organul oficial al Bisericii ortodoxe din Ardeal, pe care l-a condus până la anul 1915.

Retras, după Unire, de la conducerea efectivă de gazete, T. V. Păcățian, a continuat să scrie, la aproape toate ziarele, revistele și foile noastre populare, ar-

ticole de istorie și povestiri pline de învățăminte. Aceasta până aproape de moartea sa și încă, atât ca fond, cât și ca stil cu o limpezime uimitoare pentru vârsta sa înaintată.

Răposatul a fost, pe vremuri și un prețios colaborator al acestei reviste, unde a publicat articole luminoase, de drept și istorie: „Legea despre izlazarile comune neîmpărțite (Art. de lege X din anul 1913)“, apărută și în broșură separată de 45 pag. ca Nr. 13 din „Biblioteca Bancilor Române“.

A colectat cu o răbdare puțin întâlnită date statistice, după actele oficiale, austro-ungare, pe care le-a dat publicității sub titlul: „Jertfele Românilor în războiul mondial 1914—1918“ și altele.

Cea mai de valoare publicație a lui T. V. Păcățian, unică în felul ei și care i-a veșnicit numele în literatura română este „Cartea de Aur“, la care a lucrat peste un deceniu și jumătate, din 1899—1915. O colecție, neegalată până acum, de documente, memorii, discursuri, activitatea politică și parlamentară a fruntașilor Românilor, de sub Coroana ungară, până la începutul sec al XX-lea.

T. V. Păcățian a întreprins această migăloasă, voluminoasă și costisitoare lucrare, apărută în 8 volume,

410 coale tipar, cu aproape 7000 de pagini, format mare, fără ajutor, pe riscul său propriu! Lucrarea a costat 24.000 Coroane aur, din care autorul n'a putut încasa decât 18.000 Coroane aur!

Pentru comentariile și „sublinierile din texte“ autorul a fost pedepsit de organele guvernului maghiar, cu confiscarea volumelor, cuprinzând textele încredințate și cu temniță la Seghedin.

Pentru valoroasa „Carte de Aur“ T. V. Păcățian, a fost decorat de Regele Carol I, „Proprio motu“, cu medalia „Benemerenti“ cl. I; Academia Română i-a acordat un premiu și „Astra“ Sibiu, l-a ales membru și președinte al Secției sale istorice. A urmat la 1917 și alegerea sa ca membru în Consiliul de cenzori al băncii „Albina“ Sibiu, post împreună cu o modestă retribuție bănească, din care s'a retras după câțiva ani din cauza vârstei sale înaintate.

Cu moartea lui T. V. Păcățian a dispărut nu numai publicistul și ziaristul consumat și extraordinar de activ și productiv, ci și un om vrednic, de rară modestie, de bun simț, căruia toți care l-au cunoscut și au avut prilejul să colaboreze cu el, pe orice teren, îi vom păstra o pioasă amintire. P.

Banca „ILIA MUREȘANĂ“, s. a. Ilia, jud. Hunedoara.

Capital: 2 000 000.—

Reg'istrul Bancar Nr. 8/1935.

Rez: 150.000.—

CONVOACARE

Domnii acționari sunt convocați în

adunare generală extraordinară,

la sediul băncii din Ilia, pe ziua de 23 Aprilie 1941, orele 15, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Modificarea art. 8 din Statute conform Decretului Lege Nr. 3548 publicat în Monitorul Oficial Nr. 245/1940
2. Eventuale propuneri.

Se mai convoacă acționarii și în

adunare generală ordinară,

în același local și în aceeași zi la orele 15.30 cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Darea de seamă a Consiliului de Administrație, Raportul Censorilor, aprobarea Bilanțului și descărcarea Administrațiilor și Censorilor de gestiunea 1940;
2. Alegerea pe un timp de 1 an a Consilierilor și Censorilor;
3. Fixarea retribuțiilor Censorilor și a jetoanelor consilierilor;
4. Eventuale propuneri.

CONSIGLIUL DE ADMINISTRAȚIE.

Activ.	Bilanțul anual încheiat la 31 Decembrie 1940.		Pasiv.	
	Lei b.	Lei b.	Lei b.	Lei b.
Cassa: numerar efectiv	170.355.—		Capital social	2.000.000.—
Disponibil la B. N. R.	54.291.—	224.646.—	Fonduri: Rezervă legală	40.000.—
Portofoliu de Titluri: Românești cu venit fix în Portofoliu:			Rezervă Statutară	40.000.—
Efecte publice V. N. 5 000.— V. R.	2.125.—		Amortiz. pentru Creanțe Dubioase	70.000.—
Acțiuni necotate la bursă V. N. 411.500.— V. R.	63.000.—	65.125.—	Depuneri spre fructificare noi:	
Plasamentul fond. de rez. Ef. publ. gar. Stat		60.000.—	Din țară nominative pe livrete pe termen	184.714.—
Portofoliu de Scont: Cambii fără gar.	1.032.100.—		Creditori: noi din țară pe termen	287.915.—
Reescontate	1.158.100.—	2.190.200.—	Angajamente de Reescont, în țară:	
Din care în suferință	21.900.—		Curente la B. N. R.	1.158.100.—
Debitori: fără garanții		492.501.—	În Conversiune (redușe) la bănci	225.988.—
Creanțe în Conversiune, redușe:			Efecte de plată: în țară	319.800.—
În Portofoliu	1.351.774.—		Conturi diverse: creditoare	293.698.—
Reescontate la bănci	225.988.—	1.577.762.—	Tranzitori: Dobânzi cuvenite anului 1941	39.369.—
Mobilier		25.000.—	Beneficiu net	70.500.—
Conturi Diverse: debitoare		94.850.—		
		4.730.084.—		4.730.084.—

Banca „Ilia Mureșană”, s. a. Ilia, jud. Hunedoara.**Conturi de ordine:**

	Lei b.		Lei b.
Cauțiuni statutare	180.000—	Deponenți de cauțiuni statutare	180.000—
Garanții diverse în Portofoliu	80.000—	Deponenți de garanții diverse	80.000—
	260.000—		260.000—

Debit		Contul Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1940.		Credit.
	Lei b.	Lei b.		Lei b.
Cheltuieli de Administrație: Salarii	52.000—		Dobânzi încassate:	
Diverse	33.116—	85.116—	Dela Portofoliu și debitori	214.003—
Impozite și taxe		13.547—	Comisioane încassate	24.976—
Dobânzi plătite: La Depuneri	6.456—			
La Reescont	33.360—	39.816—		
Dotarea fondurilor: Rez. și Dubioase		30.000—		
Beneficiu net		70.500—		
		238.979—		238.979—

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:Președinte: ss. **Iuliu Josan.**Director: ss. **Siloiu Olariu,**
contabil autorizat.*Verificat și găsit în conformitate cu codul de comerț și legea bancară.***COMITETUL DE CENSORI:**Președinte: ss. **Dumitru Epure,** expert contabil.ss. **Constantin Răsădean.**

„BANCA FURNICA”, soc. anon., Făgăraș.
Capital vărsat Lei 10.000.000— **Fond de rezervă Lei 3.500.000—**
Sucursală în Sighișoara.
Inscrisă în reg. soc. bancar Nr. 41—1934.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai „BĂNCII FURNICA”, soc. an. în Făgăraș, sunt invitați în baza art. 26 din statute pe ziua de **22 Martie 1941 orele, 11 a. m.**, la

a LVII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Făgăraș, Piața Unirii Nr. 1 în sala de ședințe a societății.

Dacă în ziua aceasta nu se întrunește numărul necesar de acționari, pentru a lua deciziuni valabile, conform art. 32 din statute domnii acționari sunt invitați la o nouă adunare generală, care se va ține în ziua de **29 Martie 1941**, în același local, la aceeași oră și cu aceeași ordine de zi.

ORDINEA DE ZI:*Deschiderea și constituirea adunării generale;**Raportul Consiliului de administrație și al Consiliului de censori;**Aprobarea Bilanțului, Profit și Pierdere pe anul 1940 și descărcarea Consiliului de administrație și a Censorilor;**Impărțirea profitului net;**Stabilirea retribuțiilor administratorilor și censorilor pe anul în curs;**Alegerea alor doi membri în Consiliul de administrație pe termen de doi ani;**Alegerea alor trei censori supleanți pe termen de doi ani.*

Făgăraș, la 12 Februarie 1941.

Consiliul de administrație.

Domnii acționari, care voiesc a participa la adunarea generală, conform art. 28 din statute, vor depune cu o zi înainte acțiunile lor la casa societății din Făgăraș și Sighișoara, „Albina” din Sibiu și „Olteana” din Viștea de jos.

„BANCA FURNICA“

Activ.	Bilanț la			
	Lei		b.	
Casa :				
Numerar efectiv		1.314.423'—		
Disponibil la B. N. R.		1.272.915'—		2.587.338'—
Disponibil la bănci :				
In țară				5.954.795'—
Portofoliul de titluri :				
Cu venit fix :			In port. v. r.	
Efecte publice, v. n.	705.000'—	307.065'—	307.065'—	
Cu venit variabil :				
Acțiuni cotate la bursă, v. n.	3.762.500'—	3.732.400'—	3.732.400'—	
Acțiuni necotate la bursă, v. n.	803.500'—	78.595'—	78.595'—	4.118.060'—
Plasamentul fondului de rezervă : art. 13.				
Efecte publice garantate de Stat	359.825'—	161.290'—		161.290'—
Portofoliul de scont :				
Din țară :				
Debitori fără garanții			2.161.742'—	
Debitori garanțați cu ipoteci			12.000.094'—	14.161.836'—
Debitori :				
Din țară :				
Debitori fără garanții			413.930'—	
Debitori garanțați cu ipoteci			496.850'—	910.780'—
Creanțe în conversiune conform legii din 7 Aprilie 1934 :				
Cota redusă :				
In portofoliu			20.418.911'—	
Reescontate la bănci			171.638'—	20.590.549'—
Imobile :				
Pentru uzul propriu			2.760.000'—	
Alte imobile			4.040.000'—	6.800.000'—
Mobilier :				150.000'—
Conturi diverse debitoare				894.294'—
				56.328.942'—

Conturi

	Lei	b.
Cauțiuni statutare		850.000'—
Ipotecă, cesiuni, mărfuri în gaj și garanții diverse		34.885.276'—
Depozite de titluri și alte valori în păstrare		2.565.065'—
		38.300.341'—

Debit

Contul Profit

	Lei	b.
Cheltuieli de administrație :		
Salarii și indemnizații	1.017.270'—	
Diverse	448.634'—	1.465.904'—
Impozite		484.534'—
Dobânzi plătite :		
La depuneri	503.457'—	
La reescont	74.849'—	578.306'—
Beneficiul net :		
Beneficiul anului curent		558.117'—
		3.086.861'—

ss. **Matel Jiga**, director executiv, expert-contabil.

ss. **Dr. Moise Grama**.

ss. **Vlăchente Grama**, președintele consiliului de cenzori.

CONSILIUL DE

Verificat și găsit în conformitate cu

ss. **Gheorghe Codrea**.

SOC. AN. FĂGĂRAS.

31 Decembrie 1940.

	Pasiv.	
	Lei	b.
Capital social		10.000.000'—
Fonduri de rezervă :		
Rezervă legală	260.000'—	
Rezervă statutară	410.000'—	
Alte fonduri	2.830.000'—	3.500.000'—
Fond de amortisment :		
Pentru creanțe dubioase		1.565.361'—
Diferențe de curs nerealizate :		
La portofoliul de titluri art. 33		1.611.610'—
Depuneri spre fructificare :		
Din țară	La vedere.	Pe termen.
Pe livrete de economii, nominative	500.000'—	21.264.810'—
Depuneri vechi :		
Reduse prin aranjament	3.921.212'—	3.921.212'—
Angajamente de reescont :		
In țară :		Provenite din
Curente la B. N. R.		efect. scontate.
In conversiune cota redusă :		2.141.200'—
La bănci		171.638'—
Efecte de plată :		
In țară		10.725.000'—
Dividende neridicate		55.601'—
Conturi diverse creditoare		158.867'—
Conturi transitorii creditoare		155.526'—
Beneficiul net :		
Beneficiul anului curent		558.117'—
		56.328.942'—

de ordine.

	Lei	b.
Deponenți de cauțiuni statutare	850	000'—
Deponenți de ipoteci, cesiuni, mărfuri în gaj și garanții diverse	34.885	276'—
Deponenți de titluri și alte valori în păstrare	2.565	065'—
	38.300	341'—

și Pierdere.

	Credit.	
	Lei	b.
Dobânzi încasate :		
Dela Portofoliul de scont și Creanțe în conversiune	1.452.824'—	
Dela debitori	112.234'—	1.565.058'—
Comisioane		447.100'—
Venitul portofoliului de titluri		265.642'—
Venitul imobilelor		745.899'—
Încasări din creanțe amortizate art. 15 Leg. ref.		63.162'—
		3.086.861'—

ss. George Frâncu, contabil autorizat.

ADMINISTRAȚIE :

ss. Dr. Gheorghe Cornea.

codul de comerț și legea bancară.

ss. Nicolae Petruțiu, expert-contabil.

„SCOREANA“

Cassă de economii, societate pe acții în Scoreiu.

Inscrisă în Registrul Bancar, sub Nr. 39 din 1934.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai casei de economii „SCOREANA“, societate pe acțiuni, se învătă conform § 7 și 8 al statutelor societății la

a XII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Scoreiu (localul băncii) la 25 Martie 1941, orele 3 p. m.

O B I E C T E L E :

1. Deschiderea și constituirea adunării;
2. Raportul anual al Consiliului de administrație, Consiliului de cenzori, cetirea bilanțului pe 1940 și darea absolutului;
3. Eventuale propuneri.

Scoreiu, în 20 Februarie 1940.

Consiliul de administrație.

Activ.		Bilanț la 31 Decembrie 1940.		Pasiv.	
	Lei	b.		Lei	b.
Casa numerar efectiv	414	—	Capital social	300.000	—
Efecte cotate la bursă	1.940	—	Fond de rezervă statutară	67.000	—
Debitori benef. de legea lichid. datoriiilor agricole din 7 Aprilie 1934, cota rămasă	621.439	—	Fond pt. acoperirea pierderilor din conv.	74.848	—
Mobiliar	12.000	—	<i>Depuneri spre fructificare :</i>		
Diversi debitori	5.710	—	nou	44.000	—
Perdere	6.232	—	vechi	161.887	—
	647.735	—		647.735	—
<i>Conturi de ordine :</i>			<i>Conturi de ordine :</i>		
Cauțiuni statutare	36.000	—	Deponenți de cauțiuni statutare	36.000	—
Efecte reescontate în conversiune	60.000	—	Angajamente de reescont în conversiune	60.000	—
	96.000	—		96.000	—

Debit.		Contul Profit și Pierdere.		Credit.	
	Lei	b.		Lei	b.
<i>Cheltuieli de administrație :</i>			Profit transpus din 1939	1.220	—
a) Salarii și indemnizații	8.400	—	Dobânzi	16.724	—
b) Diverse (Spese)	10.901	—	Pierdere	6.232	—
Impozite și taxe	2.235	—			
<i>Dobânzi plătite :</i>					
a) la depuneri	2.640	—			
Profit curat					
	24.176	—		24.176	—

Scoreiu, în 31 Decembrie 1940.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Dionisie Halmaghi.

Ioan David.

Nicolae Fuciu.

Verificat și găsit în concordanță cu codul de comerț și legea bancară.

CONSILIUL DE CENSORI:

Candit Duleu, președinte.

Ioan S. Streza.

Aleksandru Vuleu.